

УДК 377.131

**ОНЛАЙН-ВОРКШОП ЯК ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПАРТИЦИПАТИВНОЇ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ**

Л. Б. ДЕМИДЧУК, Д. І. САПОЖНИК

Львівський торговельно-економічний університет

Карантинні обмеження, спричинені пандемією COVID-19, подальше масштабне воєнне вторгнення внесли корективи в різноманітні сфери життєдіяльності та сприяли активізації використання онлайн-форматів формальної та неформальної освіти і комунікацій, зокрема й серед студентської молоді. В умовах таких трансформацій системи освіти особливі втрати стали відчутними в можливостях реалізації партисипативних проєктів, що передбачають «залучення цільової аудиторії до основних процесів проєктування, тобто активну участь користувачів у спільній розробці та реалізації» [1]. Також обмеження вплинули не лише на формальне, а й на неформальне навчання здобувачів, що зумовлено насамперед низьким рівнем інформаційно-комунікаційної компетентності, зокрема навичок роботи з онлайн-інструментами навчання та комунікації. Результатом пошуку відповідей на ці виклики стало ініціювання в освітньому процесі для студентів низки заходів активного навчання в онлайн-форматі.

В практиці проведення онлайн-воркшопів варто розглянути термін «воркшоп» (англ. *workshop* – «робоча майстерня», «практичний семінар», «робоча зустріч») у широкому значенні, а саме як «зібрання учасників для діяльності виробничого чи навчального характеру тривалістю до кількох днів, що має на меті розв'язання певних завдань і супроводжується демонстрацією практичного досвіду роботи» [2, 3]. Відповідно, онлайн-воркшоп розглядається як воркшоп, що проводиться в онлайн-форматі з активним використанням інформаційно-комунікаційних технологій навчання та організації комунікації його учасників. Як метод навчання воркшоп характеризується точковою тематичною спрямованістю, і це дає змогу розглядати реально існуючі проблеми об'ємно, з різних ракурсів, актуалізувати наявний досвід та інтегрувати нове розуміння цієї проблеми. Таким чином, воркшоп допомагає його учасникам стати компетентнішими, що робить цей інструмент навчання актуальним.

З комунікативного погляду *workshop* – це формат групової роботи, що має на меті активне вирішення певного питання його учасниками. Нарівні з іншими це - той навчальний захід, на якому учасники здобувають знання самостійно. Основна відмінність – висока інтенсивність групової взаємодії, активність і самостійність учасників, використання життєвого досвіду та особистих переживань. Керівник (ведучий) допомагає учасникам визначити мету, завдання, добирає методи та прийоми для активної взаємодії. Традиційно ведучий організовує процес обговорення (ставить «правильні» запитання, прояснює ті чи інші аспекти тощо) і не нав'язує своєї експертної думки. Учасники заходу діляться особистим досвідом, наявними знаннями та вміннями. Ведучий контролює процес, спрямовуючи діяльність групи, а зі

змістовного погляду *workshop* являє собою дослідження, що розв'язує окремо взятую неоднозначну проблему.

В навчальному процесі теми, як правило, визначаються шляхом аналізу найтипівіших професійних проблем з подальшим виявленням цікавих для здобувачів тем за допомогою їх опитування. Такий підхід до вибору тематики суттєво підвищує цінність *workshop* для практико-орієнтованого навчання, оскільки ґрунтується на виявленні реально існуючих проблем у сфері професійної підготовки, як за конкретною спеціальністю, так і загалом в умовах ринку [4].

Результатом *workshop* стає раніше невідоме розв'язання цієї проблеми, що дає змогу побачити і врахувати всі «підводні камені» на шляху досягнення якісної професійної підготовки як кінцевої мети. Іншим важливим результатом використання цієї технології є заповнення дефіциту колегіального професійного спілкування здобувачів у неформальній обстановці. Після закінчення роботи над проблемою у членів групи сформовано модель поведінки як певний інструментарій у конкретній ринковій ситуації.

У цьому аспекті *workshop* доцільно розглядати як інструмент практико-орієнтованого навчання, оскільки практико-орієнтований підхід у непрофесійній підготовці розглядається як орієнтація навчального процесу на кінцевий продукт професійного навчання – конкретизовані види дій. На шляху формування компетентностей *workshop* дає змогу розв'язати такі завдання: упровадження інноваційних технологій з метою надання навчальному процесу нового імпульсу; підвищення інтересу до процесу професійної підготовки; реалізація принципу зворотного зв'язку та забезпечення інтерактиву; реалізація проблеми командоутворення; реалізація специфічних запитів та очікувань майбутніх фахівців.

Ця форма організації навчання робить наголос на динамічному знанні. Відповідальність за результат розподіляється між учасниками та ведучим. Результативність заходу визначається внеском учасників. Питання формують тривалість заходу такого формату, оскільки саме це створює найбільшу проблему. Практика показує, що мінімальною тривалістю є половина дня, максимальною – п'ять-сім днів. Таким чином, мінімальний формат розрахований на розв'язання однієї комплексної проблеми впродовж кількох практичних (лабораторних) занять, згрупованих у розкладі занять одночасно, а максимальний формат може застосовуватися для інтенсифікації практичної підготовки, ефективність якої за традиційною формою організації є нульовою. Доцільні методи та прийоми – аналіз і розбір ситуацій, створення проєктів і презентацій, «мозковий штурм», параметричний практикум, виконання індивідуальних і групових завдань тощо. Теоретичні «вкраплення» у формі лекцій доцільні дуже рідко і в мінімальному (необхідному для повного висвітлення теми) обсязі. У площині зазначеної теми вважаємо за доцільне спочатку визначити особливості сучасного здобувача в освітньому процесі вищих навчальних закладів. Характерні особливості сучасних здобувачів наведено в табл. 1.

Таблиця 1 – Характерні особливості сучасних здобувачів

<p>Зацікавленість у використанні цифрових технологій у житті та освіті. У світі соціальні мережі мають кілька мільярдів активних користувачів, і кількість користувачів зазначених мереж збільшується з кожним роком.</p>
<p>Цифрові технології та соціальні мережі стали для здобувачів можливістю створювати інші онлайн-ідентичності, які важко реалізуються в реальному світі.</p>
<p>Прагнення до кращого. Сучасний здобувач нізащо не погодиться з умовами, які йому не до душі, він постійно прагне кращого. Сучасний здобувач активний та амбітний, це підтверджує щорічний аншлаг на студентських форумах, де молоді люди презентують свої амбітні проекти. Вони знають, чого хочуть від життя, намагаються досягати всього самостійно.</p>
<p>Нові підходи до освітнього процесу. Раніше здобувачі мали запам'ятати кожен частину інформації, яку їм надавали в процесі навчання, сьогодні потрібно лише знати, де знайти потрібну інформацію. Ці зміни призвели до появи нових способів виконання самостійної роботи.</p>
<p>Неформальне навчання. Цінність та ефективність навчальних програм зменшується з десятиліттями, але, з іншого боку, існує потреба у висококваліфікованих фахівцях. Це протиріччя призвело до потужного розвитку неформальних освітніх програм. Наприклад, такі програми, як <i>Erasmus</i>, <i>Coursera</i>, <i>KhanAcademy</i>, <i>CodeAcademy</i>, пропонують безліч програм з неформальної освіти, зокрема онлайн-курси за сотнями спеціалізацій, починаючи від програмування до малювання і музичної імпровізації...</p>
<p>Багатомовність. Навчальний прогрес в навчальному закладі відкриває великі кар'єрні перспективи, але виникнуть мовні труднощі, які раніше не були такими актуальними. Сьогодні іноземні мови необхідні для бізнесу, переміщення та вільного спілкування, обміну знаннями. При цьому можливості для поліпшення свого знання мов тільки розширюються, зокрема й онлайн-ресурси.</p>
<p>Лінь проти важкої роботи. Процеси глобалізації зробили багатьох здобувачів більш інфантильними та менш продуктивними. На це вплинуло збільшення наявного вибору та його розмаїття, а це своєю чергою блокує процес ухвалення рішень. Думка про відсутність необхідності освіти у вищих змушує багатьох здобувачів полишати навчання або навчатися поза аудиторіями навчального закладу, щоб мати досвід в управлінні проектами та знаходити способи заробити кошти для майбутньої діяльності</p>

Джерело: узагальнено за [5].

Сучасного здобувача вирізняє тісний зв'язок із цифровим простором (соціальні мережі, ігри тощо), прагнення кращого життя, пошук нових знанневих підходів до набуття фахових компетенцій, жага до навчання за допомогою сучасних технологій навчання (неформальна освіта, мобільне та електронне навчання), знання іноземних мов як запорука успішної професійної реалізації. Усе вищезазначене потребує змін в організації освітнього процесу, однією з яких може бути активне використання сучасних новітніх технологій і методів активного та інтерактивного навчання. Серед останніх чільне місце посідає «воркшоп» як активна технологія групової роботи, в основу якої закладено інтенсивну групову взаємодію, спрямовану на здобуття динамічного знання про об'єкт вивчення.

У межах проведеного дослідження та педагогічного експерименту запропоновано план проведення онлайн-воркшопу «Технології реалізації партисипативних проектів для студентської молоді», основними завданнями якого було:

- ознайомити з інструментами планування та реалізації партисипативних проектів;
- опрацювати алгоритм діяльності проектною командою під час планування та реалізації партисипативного проекту;
- опрацювати онлайн-додатки для електронної партисипації учнівської молоді.

Для досягнення поставлених цілей під час проведення онлайн-воркшопу використані підходи інтерактивного навчання, навчання через участь та навчання через досвід, що відображено у змісті навчальних модулів (табл. 2).

Таблиця 2 – Програма онлайн-воркшопу

Модуль	Зміст
I модуль «Ми команда!»	I етап партисипативного проєкту: об'єднуємося в проєктну команду
	Нормативна основа партисипації здобувачів. Сфери їх партисипації
II модуль «Чудова ідея!»	II етап партисипативного проєкту: обираємо найкращу ідею проєкту
	Інструменти дослідження соціального середовища. Інструменти обговорення та ухвалення рішень
III модуль «Потрібний план!»	III етап партисипативного проєкту: розроблення план дій
	Стейкхолдери участі здобувачів на місцевому рівні. Адвокація участі здобувачів на місцевому рівні
IV модуль «Рухаємося далі!»	IV етап партисипативного проєкту: переглядаємо виконання поточних завдань
	Підводні камені в реалізації проєктів. Бути лідером для себе/для інших
V модуль «Настав час слави!»	V етап партисипативного проєкту: готуємося до презентації проєкту
	Секрети успішної презентації. Секрети успішного виступу
VI модуль «Святкуємо успіх!»	VI етап партисипативного проєкту: оцінюємо якість проєкту
	Критерії якості партисипативних проєктів. Корисні поради: від ідеї до реалізованого проєкту

Як видно з таблиці, програма онлайн-воркшопу передбачає проведення шести модулів упродовж двох місяців, які складаються з двох сесій:

I сесія має просвітницько-навчальний характер;

II сесія – навчально-практичний.

Слід зазначити, що програма є універсальною для проведення в офлайн- та онлайн-форматі. Для здійснення навчальних активностей та комунікації в онлайн-форматі передбачено створення групи в *Viber* або *Telegram* та проведення сесій на платформі *Zoom*, або інших з використанням наступних основних онлайн-додатків у процесі планування та реалізації партисипативного проєкту:

- на етапі командоутворення: *Padlet, Jamboard, Answergarden*;
- на етапі генерування ідей: *Padlet, Jamboard*;
- на етапі планування: *Google Документи, Mindmeister, Flippity*;
- на етапі реалізації: *Google Документи, Netboard, Thinklink, Milanote*;
- на етапі підготовки до презентації: *Emaze, Enderforest, Canva*;
- на етапі оцінювання: *Timetoast, Answergarden, Mentimeter*.

На нашу думку, запропонована програма онлайн-воркшопу та організована відповідно до неї навчально-практична діяльність реально призначена сприяти професійному розвитку особистості здобувача, зокрема лідерських якостей та здатності до лідерства в онлайн-форматі взаємодії. До того ж досвід, отриманий здобувачами під час участі в онлайн-воркшопі, допоможе активізації діяльності в онлайн-форматі студентського самоврядування та ініціювання молоддю партисипативних проєктів.

Література

1. Коновальчук І. І. Теорія і технологія реалізації інновацій у загальноосвітніх навчальних закладах: монографія / І. І. Коновальчук. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. – 2014. – 464 с.
2. Бондаренко Л. І. Технологічні аспекти формування дослідницької компетентності майбутніх викладачів вищої школи. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN22/13blivvs.pdf>.
3. Telicheva E. On the role of scientific research activities of students in the structure of an innovative university. *CITISE*. 2023. 35 (1). DOI:10.15350/2409-7616.2023.1.37.
4. Матвеева К. С. Впровадження інноваційних методів і прийомів навчання в іншомовну підготовку фахівців економічного профілю. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7544/1/pr_zb_2020-07.pdf.
5. Романенко Н. Особливості розвитку інноваційної діяльності в галузі вищої освіти в сучасних умовах // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2021. – № 9 (113). – С. 161-168.